

Het kompas van Bretagne

15 manieren om je onder te dompelen in de regio

Een bijzonder grafmonument

Het wisselen tussen politieke en religieuze kampen om er rijker van te worden was een specialiteit van de kasteelheren van Josselin. Ook de hier residerende Olivier V de Clisson was daar goed in en werd daarmee een sleutelfiguur in de Honderdjarige Oorlog. Voor hem en zijn echtgenote Marguerite is een imposant grafmonument opgericht in de kerk **Notre-Dame-du-Roncier**. Dit van oorsprong romaanse godshuis, dat in laatgotische stijl werd verbouwd, trok als bedevaartkerk veel kapitaal aan, dat voor een groot deel in de zakken van de familie Rohan belandde. De klokkentoren biedt een mooi uitzicht over het stadje.

🏠 Verrassing in dorpse sfeer

Les Hortensias

De familie Nicolas heeft een dochter die in Parijs woont. Zij is binnenhuis-architect en heeft voor haar ouders de rustieke kamers omgetoverd in wondertjes van design. Geniaal is het gezinsappartement, waarin je via de kast in de kinderkamer komt.

La ville Robert, La Croix-Héleau, tel. 02 97 75 64 37, leshortensias.net, 4 kamers | €

🍷 Gezellige crêperie

La Sarrazine

Zeer vriendelijke en snelle bediening. Mooi dakterras met uitzicht op de rivier, waar je voor weinig geld lekker kunt eten.

51b, chem. Glatinier, tel. 02 97 22 37 80, creperie-sarrazine.com, sept.-juli di.-avond en wo. gesl. | €

📅 Info en evenementen

Office de Tourisme: 1, rue Georges Le Berd, 56120 Josselin, tel. 02 97 22 36 43, broceliande-vacances.com.

Bus: verbindingen met Rennes, Vannes en Lorient.

Fête médiévale: 14 juli. Middeleeuws feest met grote parade in fantastische kostuums.

Grand Pardon: 8 sept. Bedevaart naar de Notre-Dame-du-Roncier.

Rochefort-en-Terre

🏠 J 6

De volle parkeerterreinen aan beide zijden van het stadje doen al vermoeden dat het in trek is bij toeristen. Met de kasseienstratjes, weelderige bloemenpracht en mooie gevels lijkt de tijd hier te hebben stilgestaan.

In elk opzicht fantastisch

Rochefort is echt zo'n plaatsje waar je heerlijk kunt rondsleutelen en waar het grote geheel de bezienswaardigheid is. De huizen van leisteen en graniet (16e-18e eeuw) hebben zich geschikt naar de eisen van de moderne tijd door souvenirwinkeltjes, het ene leuker dan het andere, binnen de muren toe te laten. Aan het westelijke uiteinde van het wandelparcours staat het middeleeuwse chateau. Het werd verwoest tijdens de Franse Revolutie, maar de Amerikaanse portretschilder Alfred Klotz liet het vanaf 1907 restaureren. Er werd een streekmuseum ingericht, maar dat is inmiddels gesloten wegens te weinig belangstelling. De kasteeltuin is nog steeds wel een attractie. Sinds 2015 vind je hier het **Naia Museum** met hallucinerende of droomachtige werken uit de kunststroming van het magisch realisme.

14, rue du Château, tel. 07 76 69 36 51, naia museum.com, begin apr.-sept. dag. 10.30-18.30, feb., okt. dag. 11-18, tijdens advent za.-zo. 14-20 uur, €6

🏠 Rustig en rustiek

Les Locations du Puits

De Crêperie du Puits in het centrum verhuurt twee vakantiehuisjes aan de rand en twee appartementen in het centrum van Rochefort. Rustig is het vooral in de twee huisjes op een terrein van 11 ha, die elk ruimte bieden aan maximaal zes personen.

4, place du Puits, tel. 02 97 43 30 43, chambres etgites.fr, juli-aug. verhuur uitsluitend per week | €

Relaxte en gemoedelijke sfeer: in Rochefort-en-Terre speelt tijd geen rol van betekenis

🎨 Schilderachtig met stevige kost

Les Ardoisières

De naam van de Zwitserse kunstenaar Marius Borgeaud heeft men niet meer paraat. In 1909 trok hij van Pont-Aven naar Rochefort en ontdekte dit café als motief. Men serveert traditionele gerechten.

4, place St-Michel, tel. 02 97 43 47 55, di.-wo. gesl. | €

🛒 Inkopen doen bij de burens

Marché hebdomadaire

Het 7 km naar het zuidwesten gelegen dorp **Questembert** heeft nooit kunnen tippen aan Rochefort, maar kan wel pronken met een geweldige markthal uit 1552. Deze is elke maandag van 9-13 uur het idyllische centrum van een levendige weekmarkt met de beste producten uit de omgeving.

📅 Info en evenementen

Office de Tourisme: 3, place des Halles, 56220 Rochefort-en-Terre, tel. 02 97 26 56 00, rochefortterre-tourisme.bzh.

Trein: aansluiting op de spoorlijn Vannes-Redon in Questembert.

Bus: naar Vannes, Questembert en Redon.

Pardon: derde zo. in aug. Bedevaart naar de Notre-Dame-de-la-Tronchaye.

IN DE OMGEVING

Het Bretonse verzet

Het Franse verzet (de Résistance) in de Tweede Wereldoorlog zat vaak ondergedoken op het platteland en werd daarom ook wel Maquis (naar het struikgewas) genoemd. Kort na D-day op 6 juni 1944 ging de Maquis ook in het bezette Bretagne de strijd aan met de Duitsers. Hieraan herinnert nu in **St-Marcel** (🏠 J 6, 16 km noordelijk van Rochefort) bij Malestroit het **Musée de la Résistance en Bretagne**. Een grote attractie is de reconstructie van een Franse straat met winkeltjes, een benzinstation en auto's zoals die in de tijd van de Tweede Wereldoorlog bestonden. Je krijgt hier een beeld van het leven in het Frankrijk van vroeger en van het leven onder het Duitse schrikbewind.

Tel. 02 97 75 16 90, musee-resistance-bretagne.com, mei-sept. dag. 10-18.30, feb.-apr., okt.-dec. wo.-ma. 14-18 uur, €8

3

Naar de menhirs en andere grote stenen – Locmariaquer

Obelix, de oer-Breton, draagt niet bij toeval een menhir op zijn rug. Zijn geboortestreek heeft alle recht om zich de bakermat van de megalitische cultuur te noemen. Alleen al rond het plaatsje Carnac staan ruim drieduizend menhirs, die erop wachten tijdens een fietstocht te worden verkend.

Adeline en de Steen der Wijzen. Een beetje fantasie doet niemand kwaad en is gemakkelijk voor de bezoekers

Adeline is gids op het archeologische terrein en denkt graag over deze plek na. Ze kan er allerlei verhalen over vertellen, die je niet op een goudschaaltje moet wegen. Het verhaal over een neolithische ondergrondse parkeergarage is duidelijk een verzinsel. Maar vulvasymbolen op de oude stenen – waarbij Adeline met voorgewende schroom naar de kinderen in de groep kijkt – lijken alweer heel wat aannemelijker.

Zware brokstukken

De geringste vermoedens kunnen leiden tot wilde theorieën. De geleerden zijn het nog altijd niet eens over de meeste vragen rond de monumentale stenen. Een van die grote raadsels is de megaliet die in vier grote stukken gebroken is: de **Grand Menhir I**. Als één geheel was het steenblok 20,5 m lang en woog het 280 ton. Daarmee is het de grootste menhir ter wereld. Meestal gaat het bij menhirs om graniet, maar hier hebben we te maken met orthogneis, een mineraalhoudend stollingsgesteente dat gemakkelijker te bewerken was. Dit materiaal komt niet in de omgeving voor, maar is afkomstig uit de streek van Auray. Dat is een afstand van zo'n 12 km. Men neemt aan dat per ton vijftien tot twintig man nodig was om het steenblok met touwen over rollers te transporteren. Als je dat aantal vermenigvuldigt met 280, moet de hele bevolking van de streek met deze menhir in de weer zijn geweest. Dat vereist een hiërarchisch geordende samenleving met specialisten en woordvoerders.

Zwijgende getuige: sinds mensenheugenis is de grote menhir al in stukken gebroken

Adeline vertelt ook in geuren en kleuren over het leven van de toenmalige boeren en veehouders. Ze geeft aan hoe de mensen de grote steen over een aarden helling oprichtten om hem vervolgens aan de basis in een uitgegraven gat van 2 m diep op te stellen. Daarna wijdt ze uit over het feestje dat vermoedelijk werd gehouden en de laatste afwerking. De steen werd namelijk met behulp van stenen met kwarts glad gemaakt. Dat gebeurde allemaal omstreeks 4500 v.Chr.

Bij de Grand Menhir hoorden achttien kleinere menhirs in een rechte rij. Deze zijn nu verdwenen, terwijl de grote steen in stukken ligt. Misschien werd de plek na 200 à 300 jaar als steengroeve gebruikt, maar in diepere lagen zijn ook sporen gevonden van Gallo-Romeinse bewoners. Adeline houdt het op een niet nader vastgestelde aardbeving en denkt dat de menhir omviel en brak. Dat is aannemelijker dan de theorie van een blikseminslag rond 1700. Maar ook kunnen christelijke monniken de plek hebben verstoord. Onduidelijk is tot slot de functie van de imposante steen. Markeerde deze een belangrijk graf, was hij deel van een observatorium of een baken voor zeelieden op de Golf van Morbihan?

In stukken verdeeld en geplunderd

Een grafmonument is des te aannemelijker vanwege de rij stenen op de iets verderop gelegen **Table des Marchands**. Deze werd misschien gebouwd voor een belangrijk persoon en tot het begin van de bronstijd (omstreeks 2000 v.Chr.) gebruikt als

LEESVOER

Voor veel complotdenkers is Erich von Däniken een goeroe. Vanzelfsprekend was de succesvolle auteur na zijn ontdekkingen over Paaseiland en de piramiden van Egypte ook actief in Bretagne. In 1991 ontdekte hij in het ganggraf van het Île de Gavrinis gecodeerde wetenschappelijke geheimen. Die werden het onderwerp van zijn boek *Signalen uit het Stenen Tijdperk*. De natuurkundige Markus Pössel heeft overigens aangetoond dat de mensen uit de steentijd geen aanwijzingen voor buitenaardse wezens hebben versleuteld, maar dat Von Däniken dat zelf met diverse goucheltrucs heeft gedaan.

Roscoff

St-Pol had de groente, de havenplaats Roscoff bracht die onder de mensen. Pas in 1790 kreeg de schilderachtig gelegen plaats (4000 inw.) stadsrechten. Roscoff heeft vanouds goede handelsbetrekkingen met Engeland, met naast de vissershaven ook een veerhaven die verbindingen met de Britse eilanden onderhoudt.

BEZIEDSWAARDIGHEDEN

Rond de oude vissershaven

In de straten die rond de oude vissershaven liggen, heerst nog een sfeer van de oude stad. In het **Maison Alexandre Dumas** (46, rue Gambetta) verbleef de auteur van *De drie musketiers* in de zomer van 1869. Hier berichtte hij over een geslaagde reclameactie in die tijd. Volgens hem stond de boer Henri Olliviet op de markt van Londen met een bord waarop te lezen was: 'Engelse uien deugen niet.' Ter vergelijking bood hij uien uit Roscoff aan. Als gevolg van deze actie groeide de neiging onder Engelsen om geïmporteerde waren te kopen. Bij de wandeling door de straat-

jes van Roscoff zie je overal gevlochten uienstrengen hangen. Hierna of liever heel vroeg in de ochtend kun je een mooie wandeling maken over de **pier**, waar aan het eind de veerboot naar het Île de Batz aanlegt. Het uitzicht over het havenbassin en de natuurstenen huizen geeft je het gevoel dat de tijd hier stil heeft gestaan.

Haven in moderne stijl

Veerboten naar Engeland, autoverkeer, zeiljachten en dranghekken typeren de sfeer rond de moderne **Port du Blosson**. Een belangrijke economische factor is hier de bijna 5000 ton vis die elk jaar in de **criée**, de visafslag, wordt verhandeld. Bezoekers kunnen de luidruchtige bedrijvigheid tijdens een rondleiding meebeleven (tel. 02 98 62 39 26, juli-aug. ma.-do. 11, 14.30, 16.30, half-eind apr. di.-do. 14.30, mei-juni, sept.-half okt. di. 14.30 uur, €5,50). Bij de rondwandeling valt trouwens op dat Roscoff dankzij de Golfstroom een zeer mild klimaat heeft. Daardoor gedijen in de **Jardin exotique** nabij de moderne haven planten uit Chili, Nieuw-Zeeland, Australië en Zuid-Afrika (Lieu-dit Roc'h Hievec, jardinexotiqueroscoff.com, juli-aug. dag 10-19, mrt.-juni, sept.-okt. dag. 10-18 uur, rest van het jaar gesloten, €6).

MUSEA

Zeg het met uien

De teelt van groente en dan vooral van uien in de omgeving van Roscoff gaat terug tot de 17e eeuw. Vanwege het hoge gehalte aan vitamine C namen de uien een belangrijke plaats in als voedsel aan boord van de Franse schepen. Of het verhaal van Dumas nu klopt of niet, Engeland was een belangrijke afnemer van uien en kreeg deze etenswaar via de zogeheten **Onion Johnnies**, die op zwaar beladen fietsen door het land trokken. Elk jaar zouden wel vijftienhonderd Johnnies in Engeland zo'n 9000 ton uien hebben verkocht. Tegenwoordig houden nog twintig van deze handelsreizigers de uienhandel op traditionele wijze in stand. Meer informatie over uien door de tijd heen biedt het **Maison des Johnnies et de l'Oignon** (48, rue Brizeux, tel. 02 98 61 25 48, roscoff.fr/Maison-des-Johnnies-et-del-Oignon, ma.-vr. 10-12.30, 14.30-17 uur, €5).

ETED, SHOPPEN, SLAPEN

Traditionele gastvrijheid D'Angleterre

Je kunt goed overnachten in dit familiehotel in een sfeervol oud pand met een tuin. Het biedt een gastvrije sfeer en er zijn regelmatig kunstexposities.

28, rue Albert de Mun, tel. 02 98 69 70 42, hotel-angleterre-roscoff.fr, jan.-feb. gesl., 33 kamers | €

Lekker zonder poespas L'Écume des Jours

Dit restaurant in een pand uit de 16e eeuw heeft een goede naam, want het staat in alle gidsen voor fijnproevers vermeld. Men serveert er uitstekende Bretonse gerechten in de eetzaal met open haard of op het terras met uitzicht over zee.

Quai d'Auxerre, tel. 02 98 61 22 83, lecumedesjours.pagesperso-orange.fr, di.-wo. gesl. | €€

Alles voor je woning

La Brocante du Phare

In dit goed voorziene antiekwinkelje vind je allerlei meubilair, lampen, spiegels en serviesgoed (bel voor een afspraak).

9, rue Jules Ferry, tel. 06 31 76 67 92, op Facebook

Weldadig zeewater

Hôtel Beau Rivage Valdys Thalasso & Spa

Al in 1889 zette men in Roscoff zeewater in bij de strijd tegen reuma. Het destijds opgerichte centrum voor thalassotheapie ligt ten westen van de binnenstad bij het strand Roc Kroum.

Rue Victor Hugo, tel. 02 29 20 27 29, thalasso.com | kuur van een week met halfpension €€, restaurant €€

INFORMATIE

Office de Tourisme: Quai d'Auxerre, 29680 Roscoff, tel. 02 98 61 12 13, roscoff-tourisme.com.

Trein: naar Morlaix.

Bus: naar Morlaix en Brest.

Veerboot: een pendelboot naar het Île de Batz vertrekt in de zomer elke 30 minuten, de rest van het jaar om de 1 à 2 uur. De tocht duurt 20 minuten (Compagnie Finistérienne de Transports Maritimes, Le Rhû, Île de Batz, tel. 07 62 61 12 12, vedettes-ile-de-batz.com, retour €9).

STRANDBOLIDES

Als het oppervlak van het zand vlak en stevig is, kunnen de **strandzeilers** recordsnelheden behalen. Nergens in Bretagne zijn de omstandigheden voor deze milieuvriendelijke snelheidsmaniakken zo goed als aan de baai van Goulven bij het dorp Plounéour-Trez.

Cursus en materiaal: Rêves de Mer, 3, place de la Mairie, Plounéour-Trez, tel. 02 98 83 55 17, revsedermer.com, cursus van 3 x 2 uur vanaf €125).

Een oud symbool: met uien beladen trokken de 'Onion Johnnies' op de fiets door Engeland